

УДК 316.74:37(477-32)

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Т. Г. Єрмакова

*Дніпродзержинський державний технічний університет,
вул. Дніпробудівська, 2, м. Дніпродзержинськ, 51928, Україна,
ermakova_tamila@mail.ru*

У статті розглянуто питання розробки та впровадження регіональної освітньої політики як чинника, що впливає на ефективність функціонування освіти та сприяє посиленню її впливу на розвиток усіх сфер регіональної спільноти; розкрито сутність регіональної освітньої політики, висвітлено найбільш перспективні її напрямки.

Ключові слова: регіоналізація освіти, освітня політика, напрямки регіональної освітньої політики.

У сучасному суспільстві, яке зазнає перетворень у всіх сферах життєдіяльності, відбувається зміна орієнтирів функціонування освіти як соціального інституту. Освіта стає не тільки процесом і результатом засвоєння систематизованих знань, умінь та навичок, підготовки та підвищення кваліфікації кадрів – вона перетворюється сьогодні у визначальну, стратегічну основу розвитку особистості, суспільства, нації та держави.

У науковій літературі декількох останніх десятиліть виконання соціального призначення освіти пов'язане з утворенням регіональних систем освіти та регіональною освітньою політикою. Потреба у розробленні регіональної освітньої політики виникає унаслідок стратегічного курсу суспільства на посилення регіональних начал. У “Хартії регіоналізму”, прийнятій Європейським парламентом у 1998 р., регіоналізація, яка розуміється як посилення ролі регіонів у регулюванні суспільного життя, визначається як один із головних напрямів розвитку сучасних держав. Зростання уваги до регіональних аспектів соціального та економічного розвитку зумовило виникнення особливого напрямку у внутрішній політиці держав – регіональної політики, що потягло за собою переоцінку традиційних факторів регіонального розвитку, переосмислення функцій освіти, набуття нею першочергового значення як рушійної сили позитивних суспільних змін у регіоні.

Зазначені тенденції мають місце і в Україні, де створюються регіональні концепції, у тому числі і в галузі освіти, які сприяють подоланню інерційності існуючої освіти та її відірваності від освітніх запитів регіону, структурній перебудові системи освіти, її адаптації до мінливих реалій життя та дають змогу комплексно вирішувати цілу низку взаємопов'язаних соціально-економічних завдань регіону. Перед регіонами постає необхідність розроблення власних моделей, проектів і систем регіональної освіти, здатної виконувати соціальні функції на якісно новому рівні. В цих умовах виникає потреба у дослідженні регіональної освітньої політики як чинника, який впливає на

ефективність функціонування освіти, сприяє посиленню її впливу на розвиток усіх сфер регіонального співтовариства.

Мета статті – розкрити сутність регіональної освітньої політики та характеристику її основних напрямів.

Проблеми регіоналізації освіти, у тому числі розробки регіональної освітньої політики, досить широко висвітлені у низці праць російських соціологів пострадянського періоду. Питання програмно-цільового управління інтеграційними процесами в освіті регіону як основи її модернізації розглядала Г. Ф. Ушамирська. А. В. Єфремов вивчав процеси розвитку регіональної освітньої системи, соціальні умови управління регіоналізацією освітньої системи, управління регіональною системою освіти з урахуванням ролі соціально-психологічних чинників, використання соціальних технологій у регулюванні відносин як всередині педагогічних колективів, так і між школою та структурами управління освітою.

Питання регіоналізації освіти висвітлено у монографіях російських учених В. М. Аверкіна, В. В. Нестерова, В. М. Петровичева. Головну увагу в цих працях приділено організаційному та управлінському аспектам проблеми функціонування системи освіти регіону. Значний інтерес для фахівців становлять праці російських соціологів, де аналізують соціальний розвиток регіонів та інтеграцію регіональних систем освіти (праці М. Г. Ганопольського, М. П. Макаркина), висвітлено соціальні та економічні питання розвитку вищої школи регіону (публікації І. Г. Акперова, В. В. Гаврилюк, О. В. Даринського, В. С. Собкіна).

Серед праць українських соціологів привертають увагу публікації М. В. Бірюкової, присвячені питанням прогнозування розвитку вищої школи регіону, а також праці П. О. Куделі, у яких розглядаються регіональні особливості вищої освіти регіону, питання модернізації управління вищою освітою у форматі регіональних перетворень та розробки соціальних технологій управління вищою освітою.

Незважаючи на велику кількість публікацій, які стосуються проблем освіти регіону, висвітленню сутності регіональної освітньої політики та характеристики її основних напрямків приділяється, на наш погляд, недостатня увага, що зумовило вибір теми статті.

Освіта є одним з компонентів розрахунку показника стану людських ресурсів регіону – регіонального індексу людського розвитку (ІЛР), розробленого групою експертів ПРООН. “Рівень освіти населення є найвагомішою складовою загального ІЛР регіону. Освіта є ключовим елементом забезпечення людського розвитку. Саме освіта готує людину до життя, забезпечує їй свободу інтелектуального, професійного та соціального вибору. ... Отже, освіта найпомітніше впливає на рівень людського розвитку регіону [1, с. 114].”

Оскільки освіта регіону є елементом системи вищого порядку – суспільства, її функціонування зазнає впливу суспільного оточення. Виконання функцій освіти регіону пов’язане також з процесами, що мають місце у світовому освітньому просторі, оскільки освіта регіону є його складовою. Але ці зовнішні впливи не призводять до кардинальних змін освіти у напрямку її відповідності регіональним запитам. Вони не призводять до єднання зусиль суб’єктів освітнього простору, їхньої координованої взаємодії у досягненні спільної мети – формування особистості, здатної до соціотворчої

діяльності. В умовах регіоналізації освіти підвищення рівня її функціонування не може бути досягнуте розрізненими ініціативами та окремими заходами – потрібна виважена, науково обґрунтована система дій у цьому напрямі. Отже, головною передумовою для переорієнтації освіти з режиму функціонування на режим розвитку, надання регіонам прав та обов'язків вибору своєї освітньої стратегії, створення власної програми розвитку освіти відповідно до регіональних економічних та соціокультурних умов є формування виваженої та гнучкої освітньої політики.

Для забезпечення послідовного підходу до вивчення впливу регіональної освітньої політики на функціонування освіти необхідно розглянути категоріальний ряд, головним поняттям якого, на наш погляд, є “регіональна політика”, що в науковій літературі визначається як “внутрішня політика держави, яка спрямована на розвиток певних територій, які об'єднані економічними, політичними, етнічними, історичними, культурними тощо факторами у більш стале “однорідне” утворення; надання їм більшої політичної та економічної незалежності, самостійності у прийнятті рішень та відповідальності за них” [2, с. 132]. Регіональна політика розглядається також як “система цілей та завдань, сукупність економічних та організаційно-правових механізмів, узгоджених дій органів державної влади і місцевого самоврядування з приводу забезпечення умов для соціального відтворення населення регіону та його ефективного функціонування як складової системи держави” [3, с. 156].

Початок розробки довгострокової концепції регіональної політики пов'язаний зі створенням в 1975 р. Комітету з регіональної політики та Європейського фонду регіонального розвитку. З метою сприяння процесу регіоналізації в Європі, міжрегіональному співробітництву та посиленню ролі регіонів у процесах європейської інтеграції в 1985 р. була створена Асамблея регіонів Європи (АРЄ). В Єдиному Європейському Акті, підписаному в 1986 р. в Люксембурзі та Гаазі, була сформульована мета регіональної політики: “Співтовариство особливо намагається скоротити розрив між різними регіонами і відставання регіонів, які знаходяться у найменш сприятливих умовах”. Основним засобом досягнення цієї мети вважалося планомірне створення для населення різних регіонів приблизно однакових умов доступу до капіталу, праці, освіти і послуг на основі бюджетно-фінансового вирівнювання [4].

Об'єктом регіональної політики в країнах ринкової економіки вважають соціально-просторові нерівності, що виявляються: в рівні і умовах життя; в темпах економічного розвитку окремих регіонів; в наявності особливостей зайнятості та безробіття; у ступені зосередження наукових потужностей та ін. Одночасно регіон являє собою і суб'єкт регіональної політики. Суб'єктивація регіону, зростання ініціативи його населення, активність і відповідальність регіональної еліти виступають засобом, системою інструментів проведення цієї політики. Отже, суб'єктами регіональної політики є і центральна влада, і регіони, що взаємодіють.

В Україні проблема регіоналізації має свою національну специфіку, яка зумовлена, по-перше, різними рівнями економічного і соціального розвитку регіонів у минулому; по-друге, розривом економічних та соціально-культурних зв'язків між ними; по-третє, переважанням в їхній діяльності не ендегенних, а екзогенних відносин, тобто спрямованих не в середину національної території, а назовні.

Регіональна політика українського уряду, в якій в перше десятиліття незалежності не було єдиної методологічної платформи кардинальних перетворень в усіх сферах регіонального соціуму, поступово набуває законодавчого оформлення. У низці законів та методичних розробок останніх років сформульовано новий підхід до здійснення регіональної політики [5, 6, 7, 8, 9]. Згідно з Концепцією державної регіональної політики, затвердженої у травні 2001 р., основне завдання полягає у створенні умов для динамічного і врівноваженого соціально-економічного розвитку України та її регіонів, підвищення стандартів добробуту, законодавчо гарантованого дотримання єдиних або однакових соціальних стандартів, а також поглиблення процесів ринкової трансформації на основі підвищення ефективності використання потенціалу регіонів.

Розбудова української держави на демократичних та гуманістичних засадах потребує надання пріоритетів у регіональній політиці людині та її інтересам, визначає спрямування її заходів на реалізацію всебічного розвитку людського потенціалу (освітнього, науково-технічного, культурного, соціального), який становить головний ресурс розвитку держави. Стратегічний план розвитку регіону, визначення громадою власного майбутнього відповідним чином окреслюють орієнтири регіональної політики в освітній сфері – освітньої політики.

Поняття “освітня політика” не має загальноприйнятого тлумачення. Так, В. В. Кадакін розуміє сучасну освітню політику як “сукупність доктринальних ідей та стратегічних цілей, що визначають функціонування і розвиток системи освіти в рамках існуючого законодавства” [10, с. 3]. В. С. Журавський вважає, що “державна освітня політика є системою дій щодо реалізації в суспільстві затвердженої органами державної влади і схваленої громадською думкою концепції освіти. В Україні на сьогодні такою концепцією є “Національна доктрина розвитку освіти”, затверджена Указом Президента України від 17 квітня 2002 р.” [11, с. 11]. У цих визначеннях, на нашу думку, не враховується сутнісна якість політичного впливу: політика – це “організаційна і регулятивно-контрольна сфера суспільства” [12, с. 258], регулювання відносин в системі, побудова режиму взаємодії елементів у системі.

Освітню політику ми розглядаємо як систему дій, спрямованих на регулювання та узгодження суспільних процесів, що впливають на розвиток та функціонування освіти. Ці процеси можуть відбуватись як у сфері освіти, так і за її межами. Так, у процесі прийняття державного бюджету, у Верховній Раді України за поданням Кабінету Міністрів вирішуються питання обсягу та основних напрямів фінансування освіти. Для забезпечення освітнього процесу необхідні також інші умови, що не стосуються безпосередньо змісту освіти: наявність кваліфікованих кадрів, необхідна інфраструктура (приміщення, належні засоби та прилади тощо), відсутність екстремістських політичних (партійних) впливів, наявність нормативно-правової бази освітньої діяльності тощо [11, с. 9].

Освітня політика – це також власна політика сфери освіти відносно інших соціальних сфер і відносно самої себе. При цьому освіта (насамперед, самі учасники освітнього процесу) постає як суб’єкт соціальних змін. Вона здатна перетворювати соціальне середовище в соціокультурну сферу як простір розвитку людини. Сутність і характер освітньої політики кожної країни зумовлені історичними змінами, соціокультурними

традиціями, врешті, проєктивним баченням свого майбутнього. Спільні для багатьох цивілізацій проблеми зумовили появу певних методологічних закономірностей розвитку освіти, науки, що мають прогресивний характер. Серед них можна виділити: орієнтацію на державно-громадські принципи управління; піднесення ролі альтернативних систем та інноваційних процесів, широке впровадження в усі ланки нових, перш за все інформаційних технологій; екологічна та культурологічна спрямованість освіти і науки; забезпечення громадянам права вибору, рівних умов для отримання загальної освіти, доступу до занять наукою незалежно від їх соціально-генетичних можливостей; орієнтація на морально-духовне удосконалення громадян; забезпечення безперервної освіти особистості впродовж усього життя [13, с. 5–6].

Методологічними та соціально-політичними інтегрованими документами, які було покладено в основу розвитку освіти в Україні, вибору пріоритетів цього розвитку, стали резолюції та рекомендації ЮНЕСКО з питань освіти, зокрема “Рекомендації щодо освіти у дусі міжнародного взаєморозуміння, співпраці, миру та освіти у галузі прав людини та основних свобод особистості” (Париж, 1974 р.), “Всесвітня програма дій у галузі освіти з прав людини та демократії” (Монреаль, 1993 р.), Декларація Міністрів, прийнята на 44-й сесії Міжнародної конференції з питань освіти (Женева, 1994 р.), “Інтегровані рамки дій в галузі освіти в дусі миру, прав людини та демократії” (Париж, 1995 р.), Міжнародна стандартна класифікація освіти (1997 р.).

Освітня політика яскраво виражає сутність тієї соціальної системи, в межах якої вона проводиться, ступінь її зрілості, етапу розвитку, на якому вона знаходиться. “У різні часи та в різних країнах саме владна воля держави ставала джерелом розвитку чи руйнування національних освітніх систем. Сильна держава, що стабільно розвивається, має певну державну політику, а ступінь відповідності її запитам суспільства визначається рівнем розвитку взаємовідносин між державою та суспільством” [14, с. 58]. Особливо важливим є те, наскільки держава забезпечує повноту і свободу розвитку людини, узгодження суспільних і особистісних інтересів. Суспільство в особі державних органів декларує цілі освітньої політики, намічає конкретні орієнтири, гарантує свободу освітнього вибору та забезпечує можливості здійснення суспільно значущих форм розвитку освіти. З іншого боку, особистість здійснює вибір специфіки і конкретних форм реалізації власних освітніх інтересів.

В. С. Журавський підкреслює, що “освітня політика акцентує увагу саме на завданнях ціледосягнення, тому всі інші функції відтворення та удосконалення системи освіти реалізуються саме через використання різних засобів впливу на учасників освітнього процесу” [11, с. 15]. Цілі державної освітньої політики зумовлюються цінностями, що визначають структуру концепції освіти, на яку орієнтується держава. Отже, в першу чергу це цілі державотворення, підвищення культурного рівня суспільства, розвитку політичної, правової, моральної культури населення України. Глобальна мета освітньої політики в Україні – досягнення суспільного прогресу на основі розвитку освіти [11, с. 17].

Державна освітня політика націлена на створення сприятливих економічних та політичних умов, правових гарантій, за яких можливе вирішення таких завдань: сприяння становленню та розвитку соціального інституту освіти як об’єкта соціальної

політики, створення умов для інноваційної самостійної діяльності освітніх установ в інтересах освіти і всього суспільства.

Внутрішні і зовнішні пріоритети освітянського, наукового законотворення зумовлюють питання щодо загальної ідеології цього процесу. Ідеологія законотворчості освітньо наукової галузі – своєрідний дух законів, які регулюють відносини у сфері освіти, науки, – формується на основі трьох основних самостійних соціокультурних потоків: об'єктивно-історичного процесу українського державотворення, загальноцивілізаційного повороту людства до демократії, традиційної української національної культури і народної педагогіки. Оптимальне поєднання зумовлених цими потоками духовних домінант і створює той правовий фундамент, на якому розгортається законотворча практика у галузі української освіти і науки в цей трансформаційний період [13, с. 4].

Основним процесом у сфері освіти є навчання, а основною ланкою його – людина, яка навчається на всіх рівнях освіти, незалежно від віку (від дитячого садка до курсів перекваліфікації та підвищення рівня освіти). Наступною за списком, але не за значущістю, ланкою є “люди освіти”, тобто вчителі, викладачі. І, нарешті, здійснення як самого процесу навчання, так і його зовнішнього забезпечення неможливе без діяльності управлінського персоналу (менеджменту) всіх рівнів. Ці три ланки і утворюють, власне, “особовий склад” системи освіти, який здійснює процес навчання і є провідником певної освітньої політики [11, с. 9–10]. До основних учасників процесу втілення державної освітньої політики можна віднести також батьків тих, хто проходить навчання, та громадськість (опікунські ради, громадські організації).

Регіональна освітня політика являє собою політико-управлінську діяльність в регіоні, націлену на розвиток регіональної освітньої системи, узгодження освітніх потреб різних рівнів шляхом побудови зв'язків сфери освіти з іншими сферами регіонального суспільства. Регіональна освітня політика становить комбінацію із двох складових. По-перше, це єдина скоординована державна політика, що регулюється на цій території. По-друге, це комплекс заходів, що додатково проводиться регіональними органами управління. Формування освітньої політики являє собою оцінку ситуації, що склалася в сфері освіти з урахуванням соціально-економічного стану в країні та регіоні, формування стратегічних цілей та визначення засобів їхньої реалізації.

Необхідність розробки і здійснення регіональної освітньої політики зумовлені декількома причинами: по-перше, потребою у забезпеченні широкого доступу населення будь-якої територіальної частини України до якісної освіти, по-друге, необхідністю в умовах ринкової економіки збалансованого розвитку виробничої та освітньої систем кожного регіону, по-третє, наявністю у країні значних регіональних відмінностей в історико-географічних, економічних та соціальних умовах, з якими пов'язана система освіти.

Об'єктом регіональної освітньої політики виступає населення регіону в цілому, що є при всій своїй складній внутрішній структурі і неоднозначності способу життя різних соціальних груп особливою соціальною спільністю, пов'язаною не тільки спільними природно-кліматичними, територіально-поселенськими та виробничо-економічними чинниками. Регіональному співтовариству притаманні соціально-психологічні,

національно-етнічні та історичні особливості, які відрізняють його від інших регіонів. Суб'єктів регіональної освітньої політики може бути декілька, але основними серед них є державні і територіальні органи управління. Державну політику в галузі освіти, яка визначається Верховною Радою України відповідно до Конституції України, здійснюють місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування (згідно зі статтями 4.2 та 14 закону України "Про освіту"). Суб'єкти регіонального простору виступають як носії і учасники проектних ідей та формують суспільне регіональне замовлення на освіту. Аналіз регіональної сфери освіти крізь призму суб'єктів регіонального простору дає змогу розглядати її як соціально-педагогічне співтовариство людей, об'єднаних єдиним простором життєдіяльності з притаманними йому особливостями, а також спільними освітніми цінностями. В такому розумінні освіта виступає як засіб розвитку регіону і стає пріоритетною сферою розвитку регіонального співтовариства.

Регіональна освітня політика передбачає визначення пріоритетних напрямків та шляхів розвитку освіти конкретного регіону, використання інтелектуального потенціалу вузівських учених та створення умов для розвитку їхніх інноваційних здібностей.

Найбільш перспективними напрямками регіональної освітньої політики, що формується, є такі:

1. Оптимізація мережі освітніх закладів у регіоні, приведення її у відповідність як із сучасною соціально-економічною та демографічною ситуацією, так і з очікуваними перспективами їхнього розвитку. При цьому оптимізація мережі не повинна обмежуватись ні акціями по скороченню навчальних установ, ні стратегічною настановою на збереження всього, що є, всього досягнутого. Відповідальні рішення у цій сфері діяльності населення регіону повинні прийматись регіональними управлінськими структурами з урахуванням, з одного боку, потреб регіону (споживачів освітніх послуг), з іншого – можливостей держави, експертних оцінок спеціалістів у межах, передбачених законом процедур ліцензування та атестації освітніх установ.

2. Розвиток інтеграційних механізмів у системі освіти, консолідація та взаємопроникнення регіональних освітніх структур (дошкільне виховання, середня загальна, середня спеціалізована освіта, середня професійна освіта, вища освіта, післядипломна освіта, система підвищення кваліфікації), високий ступінь їхньої взаємодії та єдності. Це створить передумови підвищення якості освіти та інтеграції науково-методичного потенціалу навчальних закладів.

3. Створення освітніх планів і програм, орієнтованих на збереження та нарощування інтелектуального потенціалу регіону, формування соціальних, професійних та особистісних якостей людини відповідних поточним та перспективним суспільним потребам.

4. Формування власної (регіональної) законодавчої бази, адаптованої до особливих умов регіону, що складають його специфіку; підвищення правової культури усіх працівників, причетних до освітньої сфери в регіоні. Система законів та нормативних актів, що визначають функціонування та розвиток освітньої системи має стати підґрунтям освітньої політики в регіоні. Регіональне законодавство в сфері освіти дасть змогу мінімізувати та компенсувати недоліки унітарного законодавчого регулювання.

5. Створення механізмів узгодження діяльності суб'єктів освітньої політики, визначення принципово іншого порядку прийняття рішень у сфері освіти, формування

культури виконання договірних відносин. Демократизація управління освітою регіону передбачає перерозподіл функцій між Міністерством освіти та органами управління освітою в регіоні, а також навчальними закладами. Тільки за наявності достатніх владних повноважень регіональні та місцеві органи управління здатні перетворитись з простих функціонерів “від освіти” в зацікавлених суб’єктів формування системи освіти. Інтеграція в системі освіти можлива лише тоді, коли вона ґрунтується на принципах ієрархічної підлеглості та несуперечності загальнонаціональної і регіональної політики в освітній сфері, при збереженні самостійності її розвитку на регіональному рівні.

6. Розвиток єдиного інформаційного освітнього середовища як сукупності технічних, технологічних та юридичних умов, що забезпечують рівні і сприятливі можливості для доступу і здійснення обміну інформацією усіх суб’єктів освітнього простору. Це створить можливість інтенсивного інформаційного обміну на різних рівнях, дасть змогу прискорити процес отримання знань та використання їх на практиці, сформувати вміння раціонально використовувати інформацію.

Основні напрямки регіональної освітньої політики опосередковуються низкою соціально та особистісно значущих ціннісних орієнтирів. Такими ціннісними орієнтирами є:

- реалізація прав особистості в сфері освіти, можливість отримання освіти за вибором (право вибору освітньої установи, професії та спеціальності, право на збереження національної мови), сприяння розвитку недержавної освіти;
- індивідуально-особистісний підхід в освіті, що відповідає психологічним, інтелектуальним та іншим особливостям тих, хто навчається, а також особливостям регіонального соціуму (тобто забезпечення варіативних та різнорівневих освітніх послуг, що пропонуються);
- відповідальність суб’єктів системи освіти, що надають освітні послуги, за результат освітньої діяльності перед споживачем;
- соціальний захист випускника (студента) шляхом надання йому якісної освіти, яка забезпечує максимально ефективний розвиток особистості та адаптацію її в соціумі [15, с. 32–36].

Отже, під час формування регіональної освітньої політики як політико-управлінської діяльності у регіоні, напруженої на розвиток регіональної освітньої системи, узгодження освітніх потреб різних рівнів шляхом побудови зв’язків сфери освіти з іншими сферами регіонального соціуму, місцевим структурам необхідно визначити, з одного боку, низку питань, які стосуються взаємодії установ освіти, розташованих у регіоні, з його економічними і соціальними підсистемами; з іншого – вирішувати проблеми, пов’язані з розвитком системи освіти як специфічної спільноти людей, яка є складовою соціально-професійної та соціально-демографічної структури населення регіону.

1. *Аверкин В. Н.* Концептуальные основы управления региональной образовательной системой / В. Н. Аверкин. – Великий Новгород, 1999. – 54 с.
2. *Гаврилюк В. В.* Становление и функционирование института образования: региональные аспекты: дис. ... д-ра социол. наук: 22.00.04 “Социальная структура, социальные институты и процессы” / Гаврилюк Вера Владимировна. – Тюмень, 1998. – 328 с.

3. *Грiшнова О. А.* Людський розвиток : навч. посіб. / О. А. Грiшнова. – К. : КНЕУ, 2006. – 308 с.
4. Єдиний Європейський Акт [Електронний ресурс] // Довідник з європейської інтеграції. Ч. 2. Нормативно-правова база. – Режим доступу до сайту: http://eu-directory.ea-ua.info/index.php?act=show&doc_id=5&id=74
5. *Журавський В. С.* Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / В. С. Журавський. – К. : Ін Юре, 2003. – 416 с.
6. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” // Науково-практичний коментар. – К. : Ін-т законодавства Верхов. Ради України, 1999. – 396 с.
7. *Кадакин В. В.* Формирование современной образовательной политики (национально-региональный аспект): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 “Общая педагогика” / В. В. Кадакин. – М., 2002. – 23 с.
8. *Ковальов О.* Регіоналізація і регіональна політика в сучасних умовах / О. Ковальов // Соціально-економічні дослідження в перехідний період: проблеми європейської інтеграції і транскордонної співпраці / Нац. акад. наук України, Ін-т регіон. дослідж. – Л. ; Луцьк, 2001. – Вип. 29. В 2 т. Т. 1. – С. 42–47.
9. Концепція державної регіональної політики [Електронний ресурс]: затв. Указом Президента України № 341/2001 від 25.05.2001 р. // Верховна Рада України. – Режим доступу до сайту: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=341%2F2001>.
10. *Ніколаєнко С.* Сучасна законодавча основа в системі майбутніх освітнього та наукових процесів в Україні і світі / С. Ніколаєнко // Вища школа. – 2003. – № 4/5. – С. 3–19.
11. Політологічний енциклопедичний словник. – К. : Генеза, 1997. – 712 с.
12. *Поліщук К.* Державна регіональна політика: європейський досвід / К. Поліщук // Людина і політика. – 2002. – № 1. – С. 132–142.
13. Про місцеве врядування в Україні: Закон України від 12.05.1997 р. № 280/97 // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 24. – С. 170.
14. Про Національну Раду з узгодження діяльності загальнодержавних і регіональних органів та місцевого самоврядування: Указ Президента України № 50 від 25.01.2001 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу до сайту: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=50%2F2001>.
15. Про Раду Регіонів: Указ Президента України № 534 від 20.09.1994 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу до сайту: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РЕГИОНАЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ

Т. Г. Ермакова

*Днепродзержинский государственный технический университет,
ул. Днепростроевская, 2, г. Днепродзержинск, 51928, Украина,
ermakova_tamila@mail.ru*

В статье рассмотрено вопросы создания и использования региональной образовательной политики как фактора, влияющего на эффективность функционирования образования и содействует усилению его влияния на развитие всех сфер жизни реги-

онального сообщества; раскрыто сущность региональной образовательной политики и наиболее перспективных ее направлений.

Ключевые слова: регионализация образования, образовательная политика, направления региональной образовательной политики.

THE MOST PROMISING DIRECTIONS OF REGIONAL EDUCATIONAL POLICY

T. Ermakova

*Dniprodzerzhynsk State Technical State University,
Dneprostroevska str., 2, Dniprodzerzhynsk, 51928, Ukraine,
ermakova_tamila@mail.ru*

The article focuses on the problems of development and introduction of regional educational policy as a factor that affects the efficiency of education operation and provides for reinforcement of its influence upon the development of all spheres of regional community. The article shows the essence of regional educational policy and covers its most promising directions.

Key words: regionalization of the education, the educational policy, directions of regional educational policy.

*Стаття надійшла до редколегії 14.03.2010
Прийнята до друку 25.05.2010*